

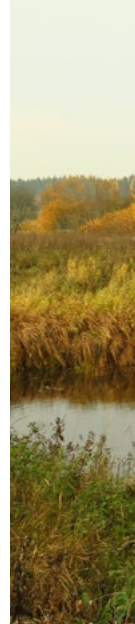
MER *gamla träd* I LANTBRUKSMILJÖN

I Finland lever cirka 12 000 olika arter som följeslagare till träd och för dessa arter är särskilt gamla träd viktiga. I Finland finns över 25 vilda trädarter, av vilka endast fyra odlas (tall, gran och björkar). Våra andra trädarter som har mindre ekonomiskt värde har minskat, liksom också arterna som lever på dem.

Ett mångsidigt trädbestånd passar i lantbruksmiljön särskilt i kantzoner mellan skog och åker, i trädholmar, på naturbetesmarker, som enstaka träd, i alléer och i samband med gårdscentrum. Ädla träd och träd med fina blommor eller bär är snygga i kantzoner och ökar den biologiska mångfalden. Man kan plantera träd eller utveckla det trädbestånd som redan finns genom att spara olika lövträd.

Hur många olika trädarten har du på din lantgård?

GAMLA TRÄD BEHÖVS

En del organismer hittar bara mat och skydd i gamla träd. På gamla träd lever insekter, tickor, lavar och mossor och i håligheter och gropar lever hålbbyggare, fladdermöss och ekorrar. Ädla lövträd är värdefulla, eftersom ekar, almar, aspar, lindar och lönnar kan leva i hundratals år. Att man sparar gamla stora träd och låter dem växa i täta nätverk gör det möjligt för arterna att flytta sig. Gamla och stora träd är också betydande för landskapet.

Eken är den trädart man hittat mest följarter på i Finland. Gamla ekar är mycket värdefulla livsmiljöer för svampar och insekter. Det finns också flera fjärilsarter som behöver eken i något skede av sitt liv. I ekens håligheter häckar många fågelarter, bland annat kattuggla, skogsduva, knipa, kaja, blåmes, talgoxe, svartvit flugsnappare, stare och göktyta.

Ett annat träd som är viktigt för mångfalden är aspen. Aspen har hundratals följarter, av vilka 120 är direkt beroende av den. 50 stora fjärilsarter äter på aspen i sina olika utvecklingsfaser och 60 skalbaggar är direkt beroende av den. På aspens basiska bark växer speciella mossor och lavar. Fallna asplöv bildar kalkhaltigt lövflis där många krävande arter trivs. Aspen är också ett bra boträd för fåglar, till exempel spillkråka, större hackspett och pärluggla.

VILDA TRÄDARTER I FINLAND

- Asp
- Gråal
- Glasbjörk
- Skogsalm
- En
- Gran
- Vresalm
- Tall
- Lind
- Vildapel
- Rönn
- Brakved
- Sälg
- Vårtbjörk
- Oxel
- Ask
- Finnoxel
- Ek
- Klibbal
- Hägg
- Lönn
- Jolster

RÖTTRÄD BEHÖVS

Murknande träd är värdefulla, eftersom ett stort nätverk av djur, svampar och mikroorganismer lever på dem. När ett träd dör börjar dess andra liv. Ett levande träd kan försvara sig, men när det dör kan det ätas upp av andra arter. I Finland finns cirka 5000 arter som är beroende av murket trä. När murknandet framskrider ändras arterna som lever på träet. Därför behövs en kontinuitet i tillgången på rötträd. Rötträd ger näring åt bland annat insekter, svampar, lavar och mossor. Dessutom behövs både stående och liggande rötträd, eftersom arterna som lever på dem är olika. Förmultning och nedbrytning är en grundförutsättning för fortsatt liv.

Rötträd kan gärna lämnas kvar i kantzoner, på naturbetesmarker och i trädholmar. På solexponerade ställen hittar pollinerare boplatser i rötträd. Hackspettar och mesar bygger bon i stående döda träd eller konstgjorda högstubbar.

”Rötträdskontinuitet innebär att det i ett område samtidigt finns rötträd i olika grader av nedbrytning och att det kontinuerligt uppstår nya rötträd.”

”Bevara och skydda de bastanta trädgamlingarna på din gård.”

KÄLLOR och YTTERLIGARE INFORMATION:

Kalliola, I. 2023. Haapa – ekosysteemin avainlaji.

Keto-Tokoi, P. ja Siitonen, J. 2021. Puiden asukkaat. Suomenpuiden seuralaislajit. Konestiftelsen.

Koivisto, A. ja Sauso, R. 1997. Haapa elämänpuu. Suomen luonnonsuojelun tuki oy.

Korhonen K. T., Ihalainen A., Kuusela S., Punttila P., Salminen O. ja Syrjänen K. 2020. Metsien monimuotoisuudelle merkittävien rakennepiirteiden muutokset Suomessa vuosina 1980–2015.

Saaristo, L. ja Sulkava, R. 2019. Lahopuusta elämää – opas puutarhan hoitoon. Finlands naturskyddsförbund och Metsätalouden kehittämiskeskus.

<https://tapio.fi/blogit/puuvanhukset-yllapitavat-luonnon-monimuotoisuutta/>

<https://www.metsateollisuus.fi/uutishuone/lahopuun-merkitys-metsaluonnon-monimuotoisuudelle-on-suuri>

Stella From, S (toim.) 2009. Jalopuuympäristöjen hoito ja uhanalaiset lajit. Suomen ympäristö 41 2009. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/94116ef1-4852-4856-9c57-012fa91bb59b/content>

